

Ansökan projektmedel PUNKTUM

1. Grunddata

1.1 Projekttitel

Funktionsnedsättning och lärande: Pedagogiska strategier och inkluderande lösningar

1.2 Projektledare

Namn: Hanna Zipernovszky
E-post: hanna.zipernovszky@umu.se
Telefon: 090 786 6730
Institution: Idé- och samhällsstudier

1.3 Underskrift prefekt/enhetschef eller motsvarande

Undertecknad godkänner projektansökan och medfinansierar med påslaget för gemensamma kostnader.

Underskrift:

Namnförtydligande:

Leva Eskilsson

1.4 Underskrift dekanus

Undertecknad godkänner projektansökan och medfinansierar med påslaget för gemensamma kostnader.

Underskrift:

Namnförtydligande:

Lotta Vikström

1.5 Sökt belopp

Ange totalbeloppet som ni avser söka av PUNKTUM. Pengarna ska i huvudsak användas till arbetstid.

229 784.-

2. Projektbeskrivning

2.1 Projektsyfte och bakgrund

Syfte

Projektets syfte är att utveckla pedagogiska strategier och inkluderande lösningar för ökad medvetenhet om den problematik som funktionsnedsättning kan skapa i en lärandemiljö. Därmed är syftet dubbelt. 1) Vi har för avsikt att skapa enhetliga verktyg (t.ex. mallar för schema) för lärarkollegiet i ämnet religionsvetenskap/teologi som främjar lärande för studenter med funktionsnedsättning och som ska kunna användas på alla våra kurser på campus och på nätet. 2) Vi vill också ge våra (lärar- och teolog-) studenter möjlighet att prova på pedagogiska metoder anpassade även för elever och församlingsmedlemmar med funktionsnedsättning.

Bakgrund, sammanhang och genomförande

Från och med den 1 mars 2002 gäller lagen om likabehandling av studenter i högskolan (SFS 2002:1 286). Det finns ombudsmän för olika typer av diskriminering som ska se till att lagen följs. Det räcker inte med centralt ansvariga personer för att tillförsäkra det stöd dessa studenter behöver. I behövande studenters vardag har vi märkt att det är svårt att centralt lösa problem. I religionsämnet har vi mött allt fler studenter med olika typer av funktionsnedsättning, vanligast är olika typer av inlärningssvårigheter där dyslexi dominerar och olika typer av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som ADHD och Aspergers syndrom (dessa är också de funktionsnedsättningar som är vanligast bland studenter vid svenska universitet generellt).

I projektets sammanhang ingår att identifiera och undanröja eventuella pedagogiska, tekniska och rumsliga hinder som kan vara diskriminerande för studenter med funktionsnedsättning. Det finns ett regelverk och en praktik för konkreta behov¹ och i våra uppgifter ingår att hålla reguljär kontakt med ansvariga samordnare på centralt håll. Vi märker att antal studenter med stödbehov ökar och vi har också haft erfarenhet av att studenter med en del typer av funktionsnedsättning, till ex. ADHD, inte registreras eller söker stöd.

Under våren har vi gjort en förstudie där vi intervjuat tre studenter med funktionsnedsättning, en lärarstudent, en teolog, och en som läser religionsvetenskap. Vi har även följt ett antal studenter inom religionsvetenskap under det gångna läsåret och kommunicerat med dem regelbundet om deras upplevelser i religionsvetenskapliga studier inklusive examination.

I vår plan för genomförande utgår vi från dessa förstudier och erfarenheter. Vi har förstått och registrerat en del av behoven som är gemensamma oavsett vilka kurser dessa studenter läser inom religionsvetenskap. Det handlar om att studenter som har dyslexi ska få se Powerpoints som är strukturerade på ett sådant sätt att de är så lätta som möjligt att läsa, att studenter med kognitiva funktionshinder ska få möta samma

¹ Här handlar det inte bara om att lokalerna ska vara tillgängliga för någon som använder sig av rullstol eller någon som är synskadad.

struktur i exempelvis scheman, läsanvisningar etc. vid varje moment så att strukturen inte gör att det blir svårt att ta till sig information, att raster ges frikostigt så att alla orkar hänga med i föreläsningarna. Finns kursdeltagare med nedsatt hörsel bör alla i studielokalen vara medvetna om åt vilket håll man vänder sig när man kommer till tals. Det är också viktigt att tänka på att exempelvis ökad struktur och tydlighet gynnar alla studenter, inte bara de som har någon typ av funktionsnedsättning. För att dessa studenter, i sina studier, inte ska hindras av sådant som vi, på enkla sätt och med enkla medel, kan förändra så att alla scheman ska följa samma mall till exempel och vara lätta att läsa eller att alla scheman ska gå att läsa upp med talsyntes. Detta för att ren avläsning och struktur inte ska vara ett hinder för studenten att tillgodogöra sig information. Det är viktigt att undervisningen utformas på ett sådant sätt att "likvärdiga villkor skapas och delaktighet främjas för alla studenter" (Carstensen och Henriksson, 2007).

2.2 Projektmål

Projektet ämnar åstadkomma nya kunskaper och utveckla strategier i olika lärande miljöer för studenter med funktionsnedsättning för att på bästa sätt öka tillgängligheten. Vår utgångspunkt är att det är orimligt att våra studenter genomgår en mångårig utbildning utan att vi bibringar dem kunskap om att kunna minimera funktionsnedsättning i studiesituationen. Detta har särskilt aktualiserats genom förändringarna i diskrimineringslagen som trätt i kraft 2015 (2008:567). Med hjälp av de kvalitetshöjande pedagogiska verktyg som vi vill åstadkomma, kan våra studerande, den nya generationens lärare och teologer få grundläggande kännedom och förståelse för att sedan själva kunna agera.

Vi vill bidra till en inkluderande lärandemiljö genom utveckling av:

- 1) Enhetliga verktyg för lärarkollegiet
- 2) Pedagogiska metoder som studenter får möjlighet att prova på

1) Enhetliga verktyg för lärarkollegiet

Med verktyg menar vi sådant som kan underlätta lärandeprocessen och stimulera delaktigheten och det aktiva lärandet för alla studenter både på internet och på campus. Huvudmålet är att utarbeta egna anvisningar, instruktioner och mallar anpassade för religionsvetenskapliga studier. Vi vill pröva oss fram med hjälp av befintliga verktyg först (dvs. IKT-verktyg för studenters interaktion och samarbete, t ex nya funktioner i Cambro eller Animoto) och modifiera dessa eller utveckla nya vid behov. Framställningen av mallar kommer att motsvara behoven för skärmläsning (internet-kurser) och anpassas till projektorstorlek i lärosalar.

Studenterna är de som kan sina funktionsnedsättningar bäst och att ha en levande dialog med dem kring hur vi kan undanröja hinder på bästa sätt tror vi är av yttersta vikt. Olofsson et al skriver att "De [studenterna] använder varierande hjälpmedel, både sådant stöd som universitetet ger och personliga metoder och strategier" (Olofsson, 2013).

Vi vill utveckla ramar som gör att denna dialog kan föras med studenterna och utvecklas under kursernas gång (i form av uppföljning och intervjuer). Som det är nu får vi rekommendationer från Studentcentrum (www.studentcentrum.umu.se) som vi naturligtvis följer men för många studenter så är detta ett minimalt stöd som gör att de klarar sig. Vi vet dock att det finns många andra hinder som kan tas bort med mycket enkla medel – vi måste bara identifiera dessa och, i kollegiet, presentera vårt resultat och komma överens om hur vi ska arbeta för att nya hinder inte uppstår.

2) Pedagogiska metoder som studenter får möjlighet att prova på
Den pedagogiska visionen är (och kommer att utkristalliseras under projektets gång) att kunskapsbildning sker i samverkan mellan studenter och lärare på ett sätt som är stimulerande för alla. Utifrån vår vision vill vi formulera en pedagogisk referensram för religionsvetenskap/teologi utifrån utbildningsstrategier och kursplaner som sedan kan fungera som en sorts vägledning både för lärare och studenter.

Ett exempel på hur vi kan främja olika typer av lärande är att använda sig av *Peer instruction*. Då ca hälften av våra studenter på grundnivå är blivande lärare och den andra hälften domineras av studenter i teologi så är det också pedagogiskt motiverat att använda sig av *Peer instruction* på olika sätt. Detta skulle kunna innebära dels ett aktivare studentinflytande och dels ett sätt för alla studenter att utveckla sitt lärande i grupp, något som har en framskjuten roll i de yrken våra studenter står inför. Andra exempel är rollspel och *Case*, för att sätta sig in i en situation och få förståelse för en person med funktionsnedsättning. Studenterna ska också få möjlighet att framställa material där de ska tänka på till exempel vilken storlek, vilka färger, vilken informationsmängd som passar bäst.

2.3 Projektets aktiviteter

Projektet kommer att genomföras i flera steg som beskrivs nedan.² Dessa steg har vi, utifrån vår långa undervisningserfarenhet och pedagogiska diskussioner samt läsning och bearbetning av vetenskapliga artiklar (se Bilaga 1), sett som ett praktiskt experiment att med enkla medel lösa aktuella problem.

- 1) *Förstudie – under ansökningsperioden har vi redan påbörjat en litteraturstudie för en kartläggning av det aktuella läget.*
Litteraturstudiet kretsar kring nya forskningsresultat om funktionsnedsättning och lärande med fokus på de typer av funktionsnedsättningar som är vanligast hos studenter vid Umeå universitet. Vi vill tematiskt ordna upp den litteratur vi identifierar som relevant för våra mål vi tänker nyttja bibliotekets resurser (i samarbete med vår kontaktbibliotekarie Niklas Åkerlund) och därigenom skapa ett av verktygen för lärarkollegiet.

² En del av dessa aktiviteter har inspirerats av projektet som vår kollega på institutionen, Jenny Eklöf leder kring IKT i undervisningen. Då Jenny Eklöfs projekt är utvecklat kring en specifik nätkurs så tycker vi att det är viktigt att pröva sig fram om och hur det går att applicera IKT för denna studentgrupp.

- 2) *Intervjuer med studenter. Under ansökningsperioden har vi redan påbörjat en intervjustudie.* Vi kommer att fortsätta följa dem som vi redan har intervjuat och inkludera nya. Vår erfarenhet hittills varit att de gärna ställer upp och vi räknar med att kunna intervju 5–8 studenter i två omgångar.
- 3) *Användning av olika typer av undervisningsmaterial*
I arbetets fokus ligger att:
 - identifiera olika typer av IKT material som kan användas exempelvis för kommunikation, gruppuppgifter samt seminarier med och mellan studenterna via internet,
 - arbeta med och göra presentationer av ett mindre område för att sedan konstruktivt kommentera och analysera varandras presentationer i grupp. Detta skulle eventuellt kunna göras i voicethread,
 - för att ge muntliga kommentarer till studentarbeten använder vi oss av Kaizena eller liknande program.
- 4) Vi vill finna nya former för hur våra föreläsningar utformas och undersöka om formen (de enhetliga verktygen) kan påverka innehållet. Idag spelar våra kollegor in sina föreläsningar på olika sätt.
- 5) Utveckling av kursmaterial (exempelvis schemamallar) som är momentoberoende och alltså ska fungera som en typ av ram som alla lärare kan använda sig av i sina moment. Detta material ska vara tydligt framställt och gjort på ett sådant sätt att exempelvis en talsyntes kan läsa upp det utan problem. En (inkluderande lösnings)poäng i detta är att ett enhetligt material får studenterna att känna sig hemma på ett nytt moment då de mött liknande material tidigare. Detta inbegriper att göra materialet visuellt likartat och attraktivt.
- 6) Skapandet av en kollegial plattform i form av seminarium för reflektion och diskussion kring dessa frågor.

2.4 Projektets förväntade effekter

Vi förväntar oss att vi, efter avslutat projekt, har utvecklat mallar, läsanvisningar och dylikt som vi i religionsvetenskap och teologi använder oss av för både campus och internetkurser. Vi förväntar oss att vi har ett utvecklat samarbete för att samtala med studenterna kring funktionsnedsättning och att all undervisande personal ser detta som viktigt och naturligt. Vi förväntar oss också att vi har sammanställt en lathund med tips och exempel för:

- 1) Hur en powerpoint ska (och inte ska se ut) för att den ska vara tillgänglig för olika studentgrupper.
- 2) Hur en föreläsning kan läggas upp med raster, bikupediskussioner etc för att olika studentgrupper ska känna sig delaktiga.
- 3) Hur seminarier kan läggas upp och hur alternativ kan ges till studenter som behöver detta på ett sätt som inte upplevs som varken kränkande eller särbehandlande.

Studierektor har uppmuntrat oss att demonstrera projektets resultat (1-3 ovan) på ämnesmötet i religionsvetenskap och teologi. Beträffande de pedagogiska metoderna kommer de att diskuteras på de högre seminarierna i religionsvetenskap.

En vidare effekt är att resultatet relativt enkelt kan överföras till övriga ämnen vid vår institution såsom historia, idéhistoria och filosofi. Vid våra reguljära pedagogiska seminarier kan vi presentera och diskutera vårt resultat. Vi erbjuder även andra ämnen, institutioner och enheter tillgång till materialet vi utvecklat via institutionens hemsida.

Framtida utveckling skulle ske i samarbete med HUMlab (främst Stefan Gelfgren, som vi tidigare samarbetat med).

Vi ska arbeta strategiskt. Projektet prövas på grund- och påbyggnadskurs och sedan kommer vi att fortsätta implementera våra resultat både på nuvarande och särskilt på nya kurser eftersom att vi tilldelats arbetstid för detta: "Hanna Ziperovszky tilldelas arbetstid för att utveckla en helt ny magisterkurs i religionspedagogik, *Religion och medier* på 15 hp campus och internet (vt 2016). Elisabeth Raddock tilldelas arbetstid för att utveckla ett förslag till distansbaserat program i religionsvetenskap på avancerad nivå med start vt 2016 (magister och master 60/60hp)." (Ur studierektors beslut)

2.5 Projektutvärdering

Projektet kommer att utvärderas enligt aktivitetsfaserna. Vi börjar i februari 2016 när de utvalda kurserna är klara och kursutvärderingar samt studentintervjuer sammanfattas och vi avslutar vid vårterminens slut. Vi kommer att inkludera frågor om tillgänglighet i studenternas utvärdering så som frågor om raster, utformning av seminarieinstruktioner och PM instruktioner, information om olika möjligheter för studenter med funktionsnedsättning. Vidare kommer vi att erbjuda de studenter som läser kursen och har en dokumenterad funktionsnedsättning att vara med i en fokusgrupp där vi intervjuar studenterna löpande under kursen och efter kursens avslut om just deras funktionsnedsättning och vad de upplevt varit bra och vad som behöver utvecklas mera för att så många hinder som möjligt ska undanröjas.

Vi tänker oss att resultatet ska samlas i ett PDF dokument med följande innehåll:

- 1) Introduktion där projektets syfte och genomförande beskrivs.
- 2) Resultatet av utvärderingarna finns presenterat och diskuteras
- 3) Mallar och metoder som vi utvecklat under projektets gång finns presenterade på ett sådant sätt att andra lärare i andra ämnen kan ta dessa och på enkla sätt kan anpassa dem till sina ämnen. Dessa kommer att finnas tillgängliga på institutionens hemsida för nedladdning. Resultatet kommer också att presenteras på den nästkommande Universitetspedagogiska konferensen.

2.6 Projektorganisation

Projektet genomförs av FD Hanna Zipernovszky, universitetslektor i religionsvetenskap och docent i religionspedagogik samt excellent lärare och av FD Elisabeth Raddock, universitetslektor i religionsvetenskap.

Hanna Zipernovszky har det övergripande ansvaret för projektets pedagogiska kvalitet och genomförande, medan Elisabeth Raddock har det ledande ansvaret för de innehållsliga frågorna beträffande funktionsnedsättningsproblematiken. Båda är undervisande lärare och kommer att ta tillvara studentunderlaget på olika moment vid passande kurstillfällen.

Båda deltar aktivt i det specialpedagogiska nätverket (SPN) vid Pedagogiska Institutionen och har diskuterat samarbete med gästprofessor Marjatta Takala vid samma institution vid utarbetande av det här projektet.

Hanna Zipernovszky har följt studenter med funktionsnedsättning både på campus och på internet kurser, gett stödundervisning och agerade som mentor för en Erasmus-student med grav hörselnedsättning under vt 14. Vt 14 har hon även medverkat vid en konferens om inkluderande pedagogik inom religionspedagogik och teologi vid *Universität Hamburg* där principfrågor utifrån individer med funktionsnedsättning diskuterades (Zipernovszky, 2015.)

Elisabeth Raddock har också följt studenter med funktionsnedsättning både på campus och på internetkurser, hon har gett stöd och även medverkat vid ett flertal seminarier vid universitetet, exempelvis att undervisa tillgängligt (april, 2014) där bland andra Ann-Sofi Henriksson presenterade sitt arbete (se Henriksson, 2014). E Raddock deltar reguljärt vid specialpedagogiska nätverkets seminarier och kommer den 28 april att delta i Specialpedagogiska skolmyndigheten och Svenska Dyslexi föreningens konferens "Tidig upptäckt – Tidiga insatser". Hon har ett speciellt intresse för inkluderande pedagogik, har ett kontaktnät bland speciallärare i länet och lärt sig teckenspråk. Eftersom att just högre utbildning utgör en extra stor utmaning för personer med funktionsnedsättningar och det är inom den hon har sitt professionella liv så har det blivit ett medvetet val att stötta studenter med funktionsnedsättningar.

2.7 Tidsplan

Projektet pågår mellan 2015-09-01 och 2016-06-04. Orsaken till detta är att vi behöver ett visst studentunderlag (och gärna vill arbeta vidare med de studenter som redan är involverade via vår förstudie). De kurserna vi ägnar åt projektarbetet är kursen Akademiskt skrivande och Religionshistoria kandidatkurs som båda går på höstterminen 2015. Under vårterminen genomför vi uppföljande intervjuer, analyserar och utvärderar innan vi börjar arbetet med sammanställningen av projektresultatet.

Vi ämnar presentera och diskutera vårt slutresultat på det högre seminariet i religionsvetenskap i slutet av maj och i anslutning till detta färdigställa slutprodukten, bestående av manual för lärare och en delmomentsplanering att kunna implementera i den religionsvetenskapliga grundkursen inför 1 september 2016. Vi kommer också att presentera våra färdiga verktyg till övriga kollegor vid institutionen för idé- och samhällsstudier vid ett av de pedagogiska seminarierna som institutionen håller.

Avrapporteringen till bidragsgivare är planerad för september 2016. Vi ämnar naturligtvis anmäla oss även till nästkommande universitetspedagogiska konferensen för en konkluderande presentation.

3. Budget

Vi ansöker om löneandel som motsvarar de kurser och det studentunderlag som vi har till förfogande under höstterminen 2015 och räknar med en succesiv arbetsgång under vårterminen 2016 för analys och utvärdering i syfte att färdigställa projektresultat.

Bilaga 1. Vetenskapliga artiklar

Bjorklund, Maria: “Dyslexic Students: Success Factors for Support in a Learning Environment” *Journal of Academic Librarianship*, 2011, Vol.37(5), p.423-429.
<http://www.sciencedirect.com.proxy.ub.umu.se/science/article/pii/S0099133311001182>

Cameron, Harriet ; Nunkoosing, Karl: “Lecturer perspectives on dyslexia and dyslexic students within one faculty at one university in England” *Teaching in Higher Education*, 2012, Vol.17(3), pp.341-352.
<http://web.ebscohost.com.proxy.ub.umu.se/ehost/detail/detail?sid=648d5c8c-cc98-45e6-b8b1657674c9922a%40sessionmgr198&vid=0&hid=124&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3QtbGl2ZSZzY29wZT1zaXRl#db=afh&AN=76515196>

Carstensen, Gunilla och Ann-Sofie Henriksson, 2007, *Undervisa tillgängligt, om funktionshinder och undervisning*, Uppsala Universitet.

Corredor, Carolina Mejia ; Gesa, Ramon Fabregat “Framework for Intervention and Assistance in University Students with Dyslexia “ 2012 IEEE *12th International Conference on Advanced Learning Technologies*, July 2012, pp.342-343.
<http://ieeexplore.ieee.org.proxy.ub.umu.se/xpl/articleDetails.jsp?arnumber=6268114>

Eriksson Gustavsson, A-L (2011) ”*Det är tufft att plugga... men jag känner att jag klarar det*” – *En studie om akademiska studier och skriftspråkliga svårigheter*, Linköpings universitet <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:408428/FULLTEXT01.pdf>

Eriksson Gustavsson, A-L och Holme, L (2009) *Högre utbildning för alla? Universitetslärares uppfattningar om och erfarenheter av undervisning av funktionshindrade studenter*, Rapport till Strategigruppen för Lika villkor. <http://www.liu.se/om-liu/strategi/ett-liu-for-alla/lika-villkor/filarkiv/pdf-dokument/1.170664/Ls-skrivsvrigheter.pdf>

Glynn, Ted ; Wearmouth, Janice ; Berryman, Mere ; “Supporting students with literacy difficulties : a responsive approach” *McGraw-Hill Education*, 2006.

Gills, C och Holmer, A (2012) SI and the Lund Experience (2012), Ur: *Students, the university's unspent resource* (red. Gärdebo, J och Wiggberg, M), Uppsala universitet.

Göransson, Kerstin, Nilholm. Claes & Karlsson Kristina. “Inclusive education in Sweden? A critical analysis.” In: *International Journal of Inclusive Education*. Published online: 31 Aug 2010.

Heiman, Tali “Assessing Learning Styles among Students with and without Learning Disabilities at a Distance-Learning University” *Learning Disability Quarterly*, 2006, Vol.29(1), p.55-63.

Isaksson, Joakim, Rafael Lindqvist & Erik Bergström. ”Pupils with special educational needs: a study of the assessments and categorising processes regarding pupils’ school difficulties in

Sweden.” In: *International Journal of Inclusive Education*, 14:2, 133-151.
<http://dx.doi.org/10.1080/13603110802504176>

Jamieson, Claire ; Morgan, Ellen *Managing dyslexia at university : a resource for students, academic and support staff* ;2008 (Bok: UB, studiesalen euF 00006)

Juklová, Kateřina “Evaluation of Cognitive and Metacognitive Training in University Students with a Specific Learning Disability” *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2012, Vol.69, pp.14-17
<http://www.sciencedirect.com.proxy.ub.umu.se/science/article/pii/S1877042812053633>

Kershner, J. R. “Forced-Attention Dichotic Listening With University Students With Dyslexia: Search for a Core Deficit” *Journal of Learning Disabilities*, august 2014
<http://ldx.sagepub.com.proxy.ub.umu.se/content/early/2014/08/19/0022219414547222>

Kipps, Kirsten L. ; - Vaughan, Deborah ; Schulte, Timothy ; Trice, Ashton D. Lightner “Reasons University Students with a Learning Disability Wait to Seek Disability Services”, *Journal of Postsecondary Education and Disability*, 2012, Vol.25(2), p.145-159.

Lindgren, Signe-Anita ; Laine, Matti ;2011 “Multilingual dyslexia in university students: Reading and writing patterns in three languages” *Clinical Linguistics & Phonetics*, 2011, Vol.25(9), p.753-766.
<http://informahealthcare.com.proxy.ub.umu.se/doi/abs/10.3109/02699206.2011.562594>

Lindgren, Signe - Anita ; Laine, Matti ”Cognitive Linguistic Performances of Multilingual University Students Suspected of Dyslexia” *Dyslexia*, 2011, Vol.17(2), p.184-200.
<http://onlinelibrary.wiley.com.proxy.ub.umu.se/doi/10.1002/dys.422/abstract>

Lindgren, Signe-Anita ;2012 *Mild developmental dyslexia in university students : diagnosis and performance features in L1, L2, and L3* (avhandling, Finnish National Graduate School in Language Studies, Åbo Akademi). http://bibbild.abo.fi/ediss/2012/lindgren_signe.pdf

Maggiolini, Silvia ; Molteni, Paola: “University and Disability: An Italian Experience of Inclusion” *Journal of Postsecondary Education and Disability*, 2013, Vol.26(3), p.249-262.

Mullins, Laura ; Preyde, Michèle “The lived experience of students with an invisible disability at a Canadian university” *Disability & Society*, 2013, Vol.28(2), p.147-160.
<http://www.tandfonline.com.proxy.ub.umu.se/doi/abs/10.1080/09687599.2012.752127#.VSwfDk103IU>

Murray, Christopher ; Wren, Carol T. ; Keys, Christopher: “University Faculty Perceptions of Students with Learning Disabilities: Correlates and Group Differences” *Learning Disability Quarterly*, 2008, Vol.31(3), p.95-113.
<http://web.ebscohost.com.proxy.ub.umu.se/ehost/detail/detail?vid=1&sid=2de0c3fb-729a-494d-be70-29d0abeefb82%40sessionmgr110&hid=101&bdata=JnNpdGU9ZWwhvc3QtbGl2ZSZzY29wZT1zaXRl#db=afh&AN=34131159>

Nilholm, Claes & Alm, Barbro: “An inclusive classroom? A case study of inclusiveness, teacher strategies, and children's experiences.” In: *European Journal of Special Needs Education*. Published online: 26 Jul 2010. <http://www.tandfonline.com/loi/rejs20>

Nielsen, Julia: “Successful University Students with Learning Disabilities” *Journal of College Student Psychotherapy*, 2001, Vol.15(4), p.37-48.
http://www.tandfonline.com.proxy.ub.umu.se/doi/abs/10.1300/J035v15n04_05#.VSY2jk103IU

Olofsson, Åke, Karin Taube och Astrid Ahl: *Resultatdialog 2013*, Stockholm: Vetenskapsrådet, 2013, 161-169.

Olofsson, Åke ; Ahl, Astrid ; Taube, Karin ”Learning and Study Strategies in University Students with Dyslexia: Implications for Teaching “ *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2012, Vol.47.
<http://www.sciencedirect.com.proxy.ub.umu.se/science/article/pii/S1877042812025347>

Ragains, Patrick ;cop. 2013: *Information literacy instruction that works : a guide to teaching by discipline and student population*, ALA Neal-Schuman; Second edition.

Rochette, Annie ; Loiselle, Frederic ;2012: ”Successfully performing a university students role despite disabilities: challenges of an inclusive environment and appropriate task modification” *Disability and Rehabilitation*, 2012, Vol.34(25), p.2201-2206
<http://informahealthcare.com.proxy.ub.umu.se/doi/full/10.3109/09638288.2012.680648>

Roer-Strier, D. ;2002: “University students with learning disabilities advocating for change” *Disability & Rehabilitation*, 2002, Vol.24(17), p.914-924.
<http://informahealthcare.com.proxy.ub.umu.se/doi/abs/10.1080/09638280210148611>

Rowan, Linda “University transition experiences of four students with dyslexia in New Zealand” *Australian Journal of Learning Difficulties*, 2014, Vol.19 (2), p.129-136.
<http://www.tandfonline.com.proxy.ub.umu.se/doi/abs/10.1080/19404158.2014.923478#.VSw dtE103IU>.

Schuelka, Matthew J. “A faith in humanness: disability, religion and development.” In: *Disability & Society*, Published online: 17 Sept 2012. <http://www.tandfonline.com/loi/cdso20>.

Socialstyrelsen (2006) *Möjligheter till högre studier – för studenter med psykiska och neuropsykiatriska funktionshinder, En guide*, Stockholm.

Stampoltzis, Aglaia ; Polychronopoulou, Stavroula: “Greek university students with dyslexia: an interview study “ *European Journal of Special Needs Education*, 2009, Vol.24(3), p.307-321.
<http://www.tandfonline.com.proxy.ub.umu.se/doi/abs/10.1080/08856250903020195#.VSw eI0103IU>

Takala, Marjatta and Ahl, Astrid. ”Special education in Swedish and Finnish schools: seeing the forest or the trees?” In: *BJSE: Special Education in Sweden and Finland*, 2014.

Taylor, Mark J.; Sandi Duffy; David England: “Teaching students with dyslexia in higher education” *Education + Training*, 2009, Vol.51(2), p.139-149.
<http://www.emeraldinsight.com.proxy.ub.umu.se/doi/full/10.1108/00400910910941291>

Svenska Uneskorådet. *Salamanca deklARATIONEN och Salamanca +10* Svenska Uneskorådets skriftserie 2/2006, <https://www.spsm.se/PageFiles/4587/Salamanca%20deklarationen.pdf>

Sveriges Kristna Råd. *En kyrka för alla: Ett policydokument kring kyrkornas arbete med frågor om funktionshinder* av Sveriges Kristna Råds skriftserie nr 12. <http://www.skr.org/?s=en+kyrka+f%C3%B6r+alla>.

Hanna Zipernovszky: „Schweden, Das Programm Inklusion: Wahrnehmungen und Herausforderungen in der Schule mit Ausblick auf die Evangelische Religionspädagogik“. I: *Inklusion im Studium Ev. Theologie: Grundlagen, Kritik, Perspektiven mit einem Schwerpunkt im Bereich von Sinnesbehinderungen*. Leipzig: EVA, utkommer: Mai 2015.

Bilaga 2. Intervjufrågor från förstudiet

Följetext:

Vi tror att det går att förbättra undervisningen i religionsvetenskap och teologi vad gäller anpassning och stöd till studenter med funktionsnedsättning som har beslut från studentcentrum. Därför gör vi (två kollegor) en enkel, första intervju, för att kartlägga förbättringsområden. Vi hoppas att du kan tänka dig att ställa upp på ett samtal med en av oss. I så fall – berätta gärna när du kan.

Vänligen,
Elisabeth Raddock och Hanna Zipernovszky

Frågor:

- 1) Namn, ålder, kön och behov
- 2) Vilka kurser har du läst/läser nu?
- 3) Information – hur har detta fungerat, innan kurser, under kurser/ moment? Är det något som saknas eller skulle kunna förbättras för att detta skulle kunna bli bättre? Tror du att gemensamma mallar för alla kurser exempelvis vad gäller scheman skulle underlätta (dvs. så att alla scheman såg likadana ut?).
- 4) Under kursen: Har något förändrats under kursens gång – exempelvis salar eller tider – hur har den informationen nått ut? Var det tillfredställande för dig? Borde vi ha gjort på något annat sätt?
- 5) Raster och pauser – hur har detta fungerat? Vad är bäst för dig?
- 6) Föreläsningar – hur har det fungerat generellt? Är det något som lärare kan tänka på?
- 7) Powerpoints – tillgång i förväg? Upplägg? Något man kan tänka på hur det fungerar? Utdelade papper?
- 8) Uppdelning mellan PP och prat, skriva på tavlan. Vilken uppdelning är bäst?
- 9) Seminarier och muntliga redovisningar: Hur har det fungerat för dig generellt under kursen? Är det något vi kan tänka på här? Ex instruktioner och upplägg
- 10) Grupparbeten – har det förekommit? I så fall hur har det fungerat? Skulle du föredra att läraren delar in grupperna? Finns det tillfällen då grupparbete inte har fungerat – vad har det då berott på?
- 11) Tror du att s.k. *Peer instruction* skulle kunna hjälpa dig i dina studier? Dvs att tillsammans i grupp jobba och förbereda och föreläsa för varandra i mindre grupper?
- 12) Examination – finns det något ytterligare vi kan göra, instruktioner etc.?
- 13) Kurslitteratur – har ni fått tillgång till inläst litteratur – använder ni er av talsyntes för PDF filer? Är det då något som är problematiskt med dessa?
- 14) Hur har du känt gällande attityden generellt bland lärare och andra studenter vad gäller extra stöd? Exempelvis språkbruk?

BUDGET FÖR UTLYSNING PUNKTUM 2015

Projektets titel Funktionsnedsättning och lärande: Pedagogiska strategier och inkluderande lösningar

Startdatum 2015-09-01

Slutdatum 2016-06-04

Löneberäkning (egen personal)

Ange månadslönen, LKP, antal månader och procent av heltid

Namn	Månadslön	LKP 2015 (51,96%)	% av heltid	Antal månader	Summa
Hanna Ziperovsky	44 700	23 226	15%	10	101 889
Elisabeth Raddock	41 200	21 408	9%	10	56 347
		0			0
		0			0
Summa löner (internt)		44 634			158 236

Löneberäkning (extern personal)

Namn/Organisation	Belopp
Summa löner (externt)	0

Övriga kostnader

	Belopp
Övriga kostnader	
Summa övriga kostnader	0

Procentpåslag 2015

	Procent
Totalt GU (v-het 11-13)	81,52%

Sammanställning

Ange er medfinansiering och sökt belopp

		Medfinansiering min 20%	Sökt belopp PUNKTUM
Löner (internt)	158 236		
Löner (externt)	0		
Övriga kostnader	0		
Summa direkta kostnader	158 236		
Indirekta kostnader (gem)	128 994		
Summa projektkostnader	287 230	57 446	229 784
		Medfinansieringsgrad %	25%